

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (laajennettu toinen jaosto)

11 päivänä maaliskuuta 1999 *

Asiassa T-148/94,

Preussag Stahl AG, Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Salzgitter (Saksa), edustajinaan asianajajat Horst Satzky ja Bernhard M. Maassen, Bryssel, Martin Heidenhain, Frankfurt am Main, ja Constantin Frick, Bremen, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto René Faltz, 6 rue Heinrich Heine,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi oikeudellisen yksikön virkamiehet Julian Currall ja Norbert Lorenz sekä komissiossa toimiva kansallinen virkamies Gérard de Bergues, sittemmin oikeudellisen yksikön pääjohtaja Jean-Louis Dewost, Julian Currall ja komissiossa toimiva kansallinen virkamies Guy Charrier, joita avustaa asianajaja Heinz-Joachim Freund, Frankfurt am Main, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

jossa kantaja vaatii pääasiallisesti, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa eurooppalaisten teräspalkintuottajien välisiä sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja koskevan, EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta 16 päivänä helmikuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/215/EHTY (EYVL L 116, s. 1),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: C. W. Bellamy, joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit A. Potocki ja J. Pirrung,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 23.3., 24.3., 25.3., 26.3. ja 27.3.1998 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion¹

Kanteen perustana olevat tosiseikat

A Alustavat toteamukset

- 1 Käsiteltävänä olevassa kanteessa vaaditaan kumottavaksi eurooppalaisten teräspalkintuottajien välisiä sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja koskeva, EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta 16 päivänä helmikuuta 1994 tehty komission päätös 94/215/EHTY (EYVL L 116, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös), jossa komissio on todennut 17 eurooppalaisen terästeollisuusyrityksen ja niiden yhden toimialajärjestön osallistuneen EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan vastaisesti eräisiin sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin hintojen vahvistamiseksi, markkinoiden jakamiseksi ja teräspalkkien markkinoita yhteisön alueella koskevien luottamuksellisten tietojen vaihtamiseksi ja jolla komissio on määrännyt 14:lle tämän alan yritykselle sakkoja 1.7.1988—31.12.1990 tehdyistä kilpailusääntöjen rikkomisista.
- 2 Kantaja, aikaisemmalta nimeltään Stahlwerke Peine-Salzgitter AG (jota kutsutaan riidanalaisessa päätöksessä nimellä Peine-Salzgitter) kuuluu konserniin, jonka emoyhtiö on Preussag AG. Se on yksi Saksan tärkeimmistä teräksentuottajista ja sen konsolidoitu liikevaihto tilikautena 1989/1990 oli 3,225 miljardia

1 — Tämän tuomion perustelujen kohdat ovat suureksi osaksi täysin tai lähes täysin samanlaiset kuin asiassa T-141/94, Thyssen v. komissio, 11.3.1999 annettun tuomion (Kok. 1999, s. II-347) perustelujen kohdat, lukuun ottamatta mainitun tuomion 74—91, 373—378, 566—574 ja 614—625 kohtaa, joita vastaavia kohtia tähän tuomioon ei sisälly. Myöskään eräillä kansallisilla markkinoilla tehdyt perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan rikkomiset, joihin kantajan on katsottu osallistuneen, eivät ole samoja, joihin asian Thyssen v. komissio kantajan on katsottu osallistuneen. Nyt käsiteltävässä asiassa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan osittainen kumoaminen perustuu pääasiallisesti siihen, ettei kantajan ole todistettu osallistuneen tämän tuomion tuomiolauselman 1 kohdassa tarkoitettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen.

Saksan markkaa (DEM). Vuonna 1990 sen teräspalkkien myynti yhteisön alueella oli 352 miljoonaa DEM eli 172 miljoonaa ecua.

[— —]

D Riidanalainen päätös

- 47 Riidanalainen päätös, joka saapui kantajalle 3.3.1994 Van Miertin 28.2.1994 päivätyn saatekirjeen (jäljempänä päätöksen saatekirje) mukana, sisältää seuraavan päätösoosan: \

”1 artikla

Seuraavat yritykset ovat tässä päätöksessä selostetuvin tavoin osallistuneet kukin oman nimensä yhteydessä mainittuihin kilpailuvastaisiin menettelytapoihin, jotka ovat estäneet, rajoittaneet ja vääristäneet tavanomaista kilpailutilannetta yhteismarkkinoilla. Sakkojen määräämisen yhteydessä kilpailusääntöjen rikkomisen kestoaika on ilmaistu kuukausina, paitsi hintalisien yhtenäistämisen osalta, johon osallistuminen on osoitettu X-merkillä.

[— —]

Peine-Salzgitter

II - 618

- a) Luottamuksellisten tietojen vaihto teräspalkkikomitean ja Walzstahl-Vereinigungin välityksellä (30)
- b) Hintojen vahvistaminen teräspalkkikomiteassa (30)
- c) Saksan markkinahintojen vahvistaminen (3)
- d) Italian markkinahintojen vahvistaminen (9)
- e) Tanskan markkinahintojen vahvistaminen (30)
- f) Markkinoiden jakaminen, Traverso-järjestelmä (3+3)
- g) Markkinoiden jakaminen, Ranska (3)
- h) Markkinoiden jakaminen, Saksa (6)
- i) Markkinoiden jakaminen, Italia (3)
- j) Lisähintojen yhtenäistäminen (x)

[— —]

4 artikla

Edellä 1 artiklassa selostetuista 30.6.1988 jälkeen tehdyistä (Aristrainin ja Ensidesan osalta 31.12.1989² jälkeen tehdyistä kilpailusääntöjen rikkomisista määrätään seuraavat sakot:

[— —]

Preussag AG

9 500 000 ecua

[— —]

[— —]

² — Riidanalaisen päätöksen ranskan- ja espanjankielisissä versioissa on tämä päivämäärä. Saksan- ja englanninkielisissä versioissa on päivämäärä 31.12.1988.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu seuraaville:

[— —]

— Preussag Stahl AG

[— —]”

[— —]

Toissijainen vaatimus riidanalaisen päätöksen 4 artiklan kumoamisesta tai ainakin sakon määrän alentamisesta

[— —]

B Väitteet kantajan tuottamuksen puuttumisesta ja siitä, että kielletyt käytännöt olisi välttämätöntä määritellä sakkojen määräämisen sijasta

[— —]

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 640 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo todennut, ettei komission väitettyä osallisuutta kilpailusääntöjen rikkomisiin, joihin kantajan on katsottu osallistuneen, ole mitenkään todistettu tässä asiassa (ks. edellä D-jakso). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on samoin todennut, ettei kantaja ole voinut olla tietämätön kysymyksessä olevien menettelytapojen laittomuudesta ainakaan 30.6.1988 jälkeen ja ettei komissio ole laittomalla tavalla ”yhdenmukaistanut” EHTY:n perustamissopimusta EY:n perustamissopimuksen kanssa. Myöskään mikään komission eri lausunnoissa, päätöksissä, kommentteissa tai aikaisemmissa kertomuksissa sanottu ei ole voinut antaa kantajalle aiheutta päätellä, että mikään sen menettelytavoista olisi ollut laillinen. Kantajan vilpittömyyttä mieltä ja tuottamuksen puuttumista koskevat perustelut on sen vuoksi tältä osin hylättävä.
- 641 Väitettä, jonka mukaan sakon määrääminen ei komission aikaisempi hallinto-käytäntö huomioon ottaen ollut kantajan odotettavissa, ei myöskään voida hyväksyä. Useat komission päätökset ovat aikaisemmin johtaneet sakkoihin [ks. *Korkean viranomaisen viidennessätoista yleiskertomuksessa*, 1966, s. 185 (221 kohta) selostetut päätökset; sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja Saksan romumarkkinoilla koskeva EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan mukaisessa menettelyssä 21 päivänä tammikuuta 1970 tehty komission päätös 70/118/EHTY (EYVL L 29, s. 30); erikoisteräksiä koskevat 27.3.1980 tehdyt päätökset C(80) 236 lopullinen/1, 2 ja 3, julkaistu lyhennettyinä *Kymmenennessä kilpailupolitiikkaa koskevassa kertomuksessa*, 109 ja 110 kohta, sekä edellä mainittu Ruostumaton teräs -päätös]. Toisaalta, vaikka ennen tiettyä päätöstä olisi mahdollisesti ollut samankaltaisia asioita, joissa komissio ei ole katsonut sakon määräämistä aiheelliseksi, tämä ei missään tapauksessa poista sille perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdassa nimenomaisesti annettua toimivaltaa seuraamusten määräämiseen tämän päätöksen yhteydessä (ks.

vastaavasti EY:n perustamissopimuksen soveltamisalalla yhdistetyt asiat 32/78 ja 36/78—82/78, BMW Belgium ym. v. komissio, tuomio 12.7.1979, Kok. 1979, s. 2435, 53 kohta).

- 642 Väite, jonka mukaan muun muassa perustamissopimuksen 60 artiklassa olevien hintaa koskevien sääntöjen ja markkinatodellisuuden välillä olisi ristiriitaa, on myös hylättävä edellä 280—285 kohdassa³ selostetuista syistä.
- 643 Väite, jonka mukaan komission olisi sakkojen määräämisen sijasta pitänyt perustamissopimuksen 60 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti määrittellä kielletyt menettelytavat, ei saa mitään tukea edellä mainitussa asiassa Alankomaat vastaan korkea viranomaisen 21.3.1955 annetusta tuomiosta. Perustamissopimuksen 60 artiklan mukaisella toimivallalla tällaisen määrittelmän vahvistamiseen ei nimittäin ole mitään yhteyttä perustamissopimuksen 65 artiklassa tarkoitettuja kilpailunvastaisia sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja koskevan kiellon kanssa.
- 644 Väitteet, joiden mukaan kantajalta on puuttunut tuottamus ja kielletyt menettelytavat olisi pitänyt määrittellä sakon määräämisen sijasta, on sen vuoksi hylättävä.

C Sakon määrän suhteettomuus

[— —]

3 — Ks. asia Thyssen v. komissio, tuomion 310—316 kohta.

— Kantajan ja terästeollisuusalan taloudellinen tilanne

670 Kantajan väite, joka perustuu sen voittojen vähäisyyteen muiden yritysten voittoihin verrattuna, mikä kantajan mukaan ilmenee riidanalaisen päätöksen 301 perustelukappaleessa (alaviite 1) ilmaistuista luvuista, on asiaan vaikuttamaton. Eri yritysten sakkoja ei nimittäin ole laskettu niiden voittojen vaan niiden liikevaihdon perusteella, kuten perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdassa määrätään.

671 Komissio on sitä paitsi soveltanut tätä perustetta perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti jokaiseen yritykseen ja siten ottanut riittävästi huomioon kunkin yrityksen suhteellisen taloudellisen merkityksen teräspalkkien yhteismarkkinoilla eli ainoilla markkinoilla, joita kilpailusääntöjen rikkomiset koskevat. Kantajan viittaus omaan vähäiseen merkitykseensä raakateräksen markkinoilla on tässä yhteydessä asiaan vaikuttamaton. Sama koskee Van Miertin Euroopan parlamentille antamaa julkilausumaa.

[— —]

676 Komissio on menetellyt laillisesti jättäessään ottamatta huomioon, ettei kantaja voi Saksan verolainsäädännöstä esittämänsä selvityksen mukaan vähentää sakkoa veronalaisista tuloistaan. Jäsenvaltion verolainsäädäntö ei voi olla yhteisön kilpailuoikeuden rikkomisesta määrättävän sakon vahvistamiseen vaikuttava peruste.

677 Väitteistä, joiden mukaan terästeollisuudella oli sopeutumisvaikeuksia kriisitilamääräysten voimassaolon lakatessa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien on jo todennut, että yritykset ovat viimeistään syyskuussa 1985 tienneet sen, että niihin oli alettu soveltaa siirtymävaiheen järjestelyjä. Komissio on sen lisäksi päättänyt erilaisista siirtymävaiheen toimenpiteistä, muun muassa päätöksellä N:o 2448/88 toteutetusta valvontajärjestelmästä.

678 Kantajan ja terästeollisuusalan taloudelliseen tilanteeseen perustuvat väitteet on sen vuoksi hylättävä.

[— —]

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen täyden harkintavaltansa nojalla tekemä ratkaisu

724 On syytä muistuttaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo kumonnut riidanalaisen päätöksen 1 artiklan siltä osin kuin siinä on todettu kantajan osallistuneen Saksan markkinoiden hintojen vahvistamisesta tehtyyn sopimukseen (ks. edellä 410—413 kohta). Komission tästä kilpailusääntöjen rikkomisesta määräämä sakko on arvioitu 90 300 ecuksi.

725 Edellä 509 kohdassa⁴ esitetyistä syistä on lisäksi poistettava Tanskan markkinoiden hintojen vahvistamista koskevasta rikkomisesta määrätyn sakon laske-
misperusteista 1.7.1988 ja 31.12.1988 välinen aika, minkä vuoksi sakkoa on kantajan osalta alennettava komission käyttämän laskentatavan mukaisesti 17 200 eculla.

726 Edellä 687—693 kohdassa⁵ esitetyistä syistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo lopuksi, että hintojen vahvistamista koskevista sopimuksista ja yhdenmukaistetuista menettelytavoista määrätyn sakon kokonaismäärää on alennettava 15 prosentilla, koska komissio on jossain määrin yliarvioinut todettujen kilpailusääntöjen rikkomisten kilpailunvastaisia vaikutuksia. Ottaen huomioon jo mainitut vähennykset Saksan ja Tanskan markkinoita koskevien hintasopimusten osalta tämän vähennyksen määrä on komission käyttämän laskentatavan mukaan 811 410 ecua.

4 — Ks. asia Thyssen v. komissio (T-141/94, Kok. 1999, s. II-347), tuomion 451 kohta.

5 — Ks. asia Thyssen v. komissio (T-141/94, Kok. 1999, s. II-347), tuomion 640—646 kohta.

- 727 Komission laskentatapaa noudattaen kantajalle määrättyä sakkoa olisi siten alennettava 918 910 eculla.
- 728 Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa sakon määrän täyttä harkintavaltaansa käyttäen, kyseessä ei ole täsmällinen aritmeettinen laskutoimitus. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei myöskään ole sidottu komission laskutoimituksiin, vaan sen on suoritettava oma arviointinsa ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat.
- 729 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komission sakkojen tason vahvistamisessa noudattamat yleiset lähtökohdat (edellä 629 kohta)⁶ ovat asiassa ilmenneiden seikkojen perusteella asianmukaiset. Perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti kiellettyä hintojen vahvistamista ja markkinoiden jakamista on nimittäin pidettävä erityisen vakavina kilpailusääntöjen rikkomisina, koska ne vaikuttavat suoraan kyseisillä markkinoilla vallitsevan kilpailun olennaisiin parametreihin. Myös luottamuksellisten tietojen vaihtojärjestelmillä, joihin kantajan on katsottu osallistuneen, on ollut markkinoiden jakamiseen vakiintuneen kaupankäynnin mukaisesti rinnastettava tarkoitus. Kaikki nämä sakkoa vahvistettaessa huomioon otetut kilpailusääntöjen rikkomiset on tehty kriisimääräysten voimassaolon päätyttyä ja yritysten saatua aikaisemmin asianmukaiset varoitukset. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, kysymyksessä olevien sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen yleinen tarkoitus on ollut estää tai vääristää nimenomaan paluuta tavanomaiseen kilpailuun, joka oli olennaista kriisimääräysten voimassaolon päättymiselle. Yritykset ovat lisäksi olleet tietoisia menettelynsä laittomuudesta ja tietoisesti salanneet sen komissiolta.
- 730 Ottaen huomioon kaikki edellä esitetyt seikat ja sen, että tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17 päivänä kesäkuuta 1997 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, s. 1) on tullut voimaan 1.1.1999, sakon määrä on vahvistettava 8 600 000 euroksi.

6 — Ks. asia Thyssen v. komissio (T-141/94, Kok. 1999, s. II-347), tuomion 577 kohta.

[— —]

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Eurooppalaisten teräspalkintuottajien välisiä sopimuksia ja yhdenmukais-tettuja menettelytapoja koskevan, EHTY:n perustamissopimuksen 65 artik-lan soveltamisesta 16 päivänä helmikuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/215/EHTY 1 artikla kumotaan siltä osin kuin siinä on katsottu kantajan osallistuneen kolmen kuukauden ajan Saksan markkinahintojen vahvistami-sesta tehtyyn sopimukseen.
- 2) Päätöksen 94/215/EHTY 4 artiklassa kantajalle määrätyn sakon määrä vahvistetaan 8 600 000 euroksi.
- 3) Kanne hylätään muilta osin.

- 4) Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan neljä viidesosaa vastaajan oikeudenkäyntikuluista. Vastaaja vastaa yhdestä viidesosasta omia oikeudenkäyntikulujaan.

Bellamy

Potocki

Pirrung

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä maaliskuuta 1999.

H. Jung

C. W. Bellamy

kirjaaja

laajennetun toisen jaoston puheenjohtaja